

Fildelning – hot eller möjlighet

Ett av de mest omdebatterade ämnena de senaste åren är fildelning. På arbetsplatser, i klassrum, på bussar och torg, uttalas åsikter som ofta är starka och i media läser vi om skyttegravskriget mellan Piratbyrå/Pirate Bay och Ifpi/Antipiratbyrå. En del tidningar har till och med beskrivit det som ”Slaget om upphovsrätten”.

Det är klart att vi som författare och musiker följer denna debatt nära, och i detta kapitel vill vi kommentera några av de åsikter som framförts. Dessa kommentarer ska inte läsas som ställningstagande för den ena eller andra sidan, utan snarare som fristående reflektioner. Några av våra reflektioner är direkt motstridiga och motsägelsefulla och den som letar efter ett slutgiltigt svar kommer att bli besviken. Men förhoppningsvis väcker vi lite nya tankar hos läsaren. Vi (författarna) har lite olika infallsvinklar i våra resonemang och därför har vi valt att dela upp kapitlet mellan oss.

KENT WENNMAN: EFTERSOM jag är författare till en bok som används på de flesta av landets musikutbildningar och därutöver också föreläst om upphovsrätt på hundratals skolor de senaste 10 åren, kan det tyckas lite underligt att jag inte syns och hörts i fildelningsdebatten. Det finns flera skäl till detta. Bland annat har jag känt att jag haft för lite kunskap om den tekniska biten. Jag har också noterat att debatten är hätsk och därför intagit en försiktig och lyssnande roll. Fegt? Kanske, men vi har ju faktiskt två öron och en mun och bör därför lyssna mer än vi pratar. Här är i alla fall några av mina reflektioner, for what it's worth...

- **Musiken har blivit extremt värdefull!**

Skivindustrin må ha sin värsta kris någonsin men musiken lever och frodas som aldrig förr. Musiken finns överallt! Går det ens att föreställa sig att människor kan leva utan musik? Det råder alltså ingen kris för musiken och det är helt tydligt att människor i allmänhet tycker att musik är något väldigt värdefullt, och att de lyssnar på musik mer än någonsin. Personligen är jag övertygad om att fildelningen, och med den en ökad tillgänglighet, är en stark anledning till att musiken har blivit så värdefull. Det här är en av fildelningens mest positiva konsekvenser.

- **Musiken har blivit helt värdelös!**

En hel generation och lite därtill har lärt sig att musik inte är någonting man behöver betala för. Paradoxalt nog har alltså musiken blivit helt värdelös, eftersom man inte är beredd att betala för den. Personligen är jag övertygad om att fildelningen, och med den en ökad tillgänglighet, är en stark anledning till att musikens ekonomiska värde har urholkats. Det här är en av fildelningens mest negativa konsekvenser.

- **Behöver vi oroa oss?**

Världen är föränderlig och alla, även vi musiker och artister, måste anpassa oss till världen som den ser ut, istället för att oroa oss. För de flesta av oss har den tekniska utvecklingen inneburit fler fördelar än

nackdelar. Och för de flesta av oss är fildelningens negativa konsekvenser inte ens kännbara. Att i ett sådant läge slösa tid och energi på att oroa sig över fildelningens negativa aspekter är inte bara dumt, det är kontraproduktivt. Jag vågar nog påstå att det att oroa sig för ”piracy” är att tappa fokus från det man egentligen borde fokusera på, nämligen att identifiera och utveckla nya affärsmodeller för sin verksamhet. Slutar folk att köpa fysiska skivor så hjälper det inte att sitta och gnälla!

- **Gungor & Karuseller!**

Det är lätt att tro att den tekniska utvecklingen drabbat upphovsrätten negativt på alla områden. Men när det gäller framföranderättigheterna, som Stim bevakar, har den faktiskt inneburit ökade intäkter. År 2007 ökade Stims intäkter för framföranderättigheter med 13,5 % medan minskningen för fonogramlicensiering var 5,9 %. Det är givetvis alla nya användarområden som tillkommit, till exempel webbradio, mobilsignaler och ett ökat antal konserter som bidragit till Stims, och därmed upphovsmännens, starkt förbättrade ekonomi när det gäller framföranderättigheter. Så det kompositörer förlorat på minskade mekaniska ersättningar (på grund av vikande skivförsäljning) kompenseras delvis av ökade framförandeersättningar. Detta gäller givetvis upphovsmännen som kollektiv. Som enskild upphovsman kan resultatet bli det motsatta.

- **Den riktiga Piratindustrin!**

Hur mycket jag än omfamnar min egen rätt till ersättning när min musik används har jag ändå svårt att förstå Ifpi:s besatthet av fildelning. Det finns ju trots allt en riktig piratverksamhet att fokusera på. Jag syftar givetvis på den mycket omfattande fysiska kopieringen. Ifpi själva hävdar att det i dag finns klara samband i vissa länder mellan musikpiracy och organiserad brottslighet. Jag har ingen anledning att betvivla sanningshalten i det påståendet, men jag förstår inte varför fildelarna ses som ett större problem än de som håller på med organiserad brottslighet. Känns som en felprioritering.

- Upphovsrättslagen

Vi har en i grunden mycket bra upphovsrättslag. Dock är det alltid problematiskt när en lagstiftning inte harmoniserar med det allmänna rättsmedvetandet. Med det inte sagt att det allmänna rättsmedvetandet alltid, eller i just detta fall, har rätt. Men de som ivrar för en hårdare lagstiftning och tuffare tag mot fildelare måste ta hänsyn till att det just nu finns en stor skillnad mellan lagen och inställningen hos folket som ska följa den.

- Historien upprepar sig!

Kassetbanden hotade skivförsäljningen på sjuttioalet. Diskoteksmusiken hotade den levande musiken i början av åttiotalet och Musikerförbundet ville rädda den genom att införa en diskoavgift. När ljudfilmen kom blev man upprörd över att stumfilmspianisterna blev arbetslösa och över huvud taget verkar det som om varenda ljudbärare mer eller mindre uppfattats som ett hot mot musiken. Ja, till och med en straffskatt på synthesizers har diskuterats. Det finns givetvis skillnader mot dagens oro för fildelning men de historiska parallellerna är direkt obehagliga. Vi borde ha lärt oss vid det här laget att tekniska landvinningar alltid har gynnat musiken, och att protektionism sällan är svaret. Så ur ett historiskt perspektiv är det svårt att se fildelningen som ett hot mot musiken. Och för mig känns det helt naturligt att skivbolagen med tiden helt försvinner eller radikalt byter skepnad, såsom andra industrier gör när de inte klarar av omställningsprocesser. Tänk bara på alla företag som producerade skrivmaskiner innan datorn tog över.

- Men...

... ovanstående reflektioner betyder inte att jag vurmar för fri upphovsrätt eller att jag tycker att det ska råda något slags allemansrätt på konst, kultur och musik. Inte heller sympatiserar jag med många fildelares världsbild där uphovsmännen och nöjesindustrin utmålas som

giriga, bakåtsträvande, demokratifientliga etcetera. Alla behöver äta och ha ett tak över huvudet, även konstnärer och musiker. Det här är en grundläggande respekt som alla människor förtjänar, oavsett yrke de valt. Alla har rätt att få betalt för sitt arbete!

- **Fildelningsdebatten!**

Personligen skulle jag aldrig få för mig att uttrycka starka eller kontroversiella åsikter i ämnet Mexikos historia. Det finns en självklar anledning till detta, nämligen att jag är för dåligt påläst, vet för lite och så vidare. De flesta av oss är nog överens om att det är sunt och ödmjukt att inta en lyssnande attityd i ämnen man vet för lite om. Tyvärr verkar det inte gälla när människor debatterar upphovsrätt. Nästan alla jag stöter på, oavsett ifall de jobbar i musikbranschen eller inte, uttrycker starka och ibland provocerande åsikter om upphovsrätt. När man väl börjar motdebattera dröjer det ofta inte länge förrän de avslöjar sin okunnighet. Jag efterlyser därför mer kunskap och mer ödmjukhet i debatten, inte bara hos vanligt folk utan även hos media som många gånger inte verkar veta vad de skriver om. En bra start är att läsa kapitlet om upphovsrätt och upphovsrättsliga organisationer i denna bok!

- **Alla upphovsrättsliga organisationer buntas ihop till en enda "upphovsrättsindustri"**

Att alla organisationer ofta buntas ihop av kritikerna blir djupt orättvist mot en organisation som Stim. Inte bara för att Stim alltid har ställt sig positiva till utvecklingen utan också för att de aktivt arbetat för att identifiera problem och skapat konstruktiva lösningar. Tyvärr har många debattörer inte ens haft skillnaderna mellan de olika organisationerna klart för sig. Det har givetvis lett till stor förvirring hos dem själva och hos dem som följt debatten. Och Stim har därmed fått stå ut med orättvis kritik.

- Alla olika typer av rättsinnehavare buntas ihop till en enda yrkesgrupp

Genom att förstå att upphovsrättslagen omfattar många olika yrkesgrupper inser man också att många av de patentlösningar som framförs av dem som ivrar för fri upphovsrätt faller ihop som korthus. Världen är alltid mer komplicerad än vad vi vill tro och därför ska man alltid lyssna kritiskt när någon propagerar för enkla lösningar. Det gäller för livet i stort och det gäller även för upphovsrätten. Ett standardargument man ofta får höra är att artister ska höja sina gager eller sälja T-shirts för att ta igen det man förlorar på vikande skivförsäljning. De som kan något om upphovsrättssystemen inser snart att denna modell blir svår att applicera på en kompositör (som inte är artist) eller en studiomusiker (som inte heller är artist). Så nästa gång någon levererar ”enkla” lösningar, ta det med en stor nypa salt.

- Debatten antar ofta en politisk skepnad

En del debattörer verkar ha fått för sig att nu har äntligen folket fått ett verktyg som kan ge makten en knäpp på näsan. En del fildelare utmålar sig själva som ”frihetskämpar” och ”martyrer” i kampen mot den stora draken ”Upphovsrättsindustrin”. Där finns ett illa dolt förakt för ”etablissemanget” och alltför många entusiastiska fildelare jag talat med tycker också att det är okej att slå sönder fönsterrutorna på McDonald’s, och att USA fick vad de förtjänade när terrorister flög in i World Trade Center. Eftersom jag själv i grund och botten är positiv till fildelning blir jag beklämd när fildelningsfrågan adopteras av människor med grumlig demokratisyn.

- Istället för sakliga argument framförs privatmoraliska uppfattningar, till exempel:

- Skivbolagen får skylla sig själva. De ger ju ut så mycket skitmusik.
- Eftersom de legala alternativen är så dyra tar jag mig rätten att göra som jag vill.
- Varför ska artister tjäna så mycket pengar?

- Jag betalar ju för mitt Internetabonnemang. Det får räcka!
- Jag hatar allt som är kommersiellt!
- Det är inte synd om U2 eller Per Gessle.
- Jag köper fler skivor nu sedan jag börjat ladda ner.
- Jag tar bara hem musik av de stora artisterna.

Ovanstående citat är tagna ur verkligheten och liknande åsikter har förts fram i nästan alla debatter jag tagit del av. Min slutsats är att bristen på kunskap också medför en stor brist på sakliga argument. Och i brist på sakliga argument framförs istället privatmoraliska åsikter. Alla inser nog svårigheten att föra en vettig debatt när privatmoraliska åsikter får ersätta kompetens och kunskaper i hur upphovsrättsystemen fungerar. Det är ju upphovsrätten som ska diskuteras, inte Per Gessles årsinkomst eller skivbolagens dåliga smak.

• Var är empatin?

Skivbolag har gått i konkurs, tusentals anställda har förlorat sina jobb, skivbutiker läggs ned en efter en, hela branschen är i kris, underleverantörer drabbas, distributörer går ner på knäna och enskilda konstnärer oroar sig. Men även om jag anser att det är fullständigt naturligt att industrier föds, blomstrar och försvinner blir jag ändå beklämd över den totala brist på empati som de flesta människor uppvisat/uppvisar.

• Piratpartiet!

I tider av klimatproblem, naturkatastrofer, hungersnöd, stigande matpriser med mera, häpnade jag över att människor orkade starta och driva en kampanj för ett parti som i princip hade en enda fråga på sitt program. Med tanke på deras katastrofala valresultat (0,63 % riksdagsvalet 2006) är jag ännu mer häpen över att de orkar fortsätta. (Vissa kanske tycker att det är ett enastående resultat för ett helt nytt parti men missnöjespartier som lyckats piska upp så otroligt mycket media-bevakning som Piratpartiet gjorde, brukar generellt lyckas bättre.)

- **Rätten att vara generös!**

Tro mig, jag har inget emot att dela med mig av min musik och jag tror att det är något jag delar med de flesta av mina kollegor. I grund och botten finns det ett stort mått av generositet hos oss konstnärer och vi kan till och med tänka oss att upplåta vår musik gratis till vissa ändamål. Redan nu har vi av sagt oss ekonomisk ersättning när vår musik används i grundskolan, i ritualiserad verksamhet i kyrkan, när vi har varit döda i sjuttio år och så vidare. Men... vi vill själva välja när, var, hur och till vem vi ska upplåta vår musik. Fildelningstekniken innebär att jag ofrivilligt blivit fråntagen den rätten. Detta är inget beklagande och jag lägger ingen moralisk aspekt över fildelningen som sådan, men kränkningen av konstnärens ensamrätt bör vägas in i vågskålen när fildelning debatteras. Som det är nu är det alldeles för mycket fokus på den så kallade nöjesindustrin, och inte på den enskilda kulturarbetaren.

- **Pirate Bay**

Och om jag ändå, motvilligt eller frivilligt, går med på att rättsinnehavarna måste släppa sin ensamrätt och låta andra bestämma när, var och hur de ska vara generösa, är jag ändå starkt kritisk till att andra ska tjäna pengar på rättsinnehavarnas generositet. Om Pirate Bay kan tjäna pengar på musik med sin annonsförsäljning, blir det ju väldigt märkligt ifall de som skapat musiken måste nöja sig med äran.

Och... jag har väldigt svårt att tro att de bedriver sin verksamhet av strikt ideologiska skäl.

- **Elvis lever!**

Språkbruket på många webbforum, där fildelning debatteras, är misstänkt likt det språkbruk man hittar på webbplatser som påstår att månlandningen är en bluff, president Bush är en reptil från en annan planet, och att Elvis iscensatte sin egen död och fortfarande är vid liv. Upphovsmännens självklara behov av ekonomisk ersättning utmålas som ett hot mot det demokratiska samhällets grundvalar. Eller så häv-

das att upprätthållandet av upphovsrätten kräver massövervakning av allas privata kommunikation. Big brother is watching you... Politiker och utredare utmålas som köpta, korrupta, utsatta för påtryckningar etcetera. Och alla som ens andas att även en textförfattare måste äta, avfärdas snabbt som duperad och vilseledd av ”upphovsrättslobbyisterna”. Var får de allt ifrån? Bör vi över huvud taget ägna en enda sekund åt dessa konspirationsteorier?

Sammanfattning

De flesta musiker, låtskrivare och artister jag pratat med genom åren är varken teknikfientliga, bakåtsträvare eller positiva till ett övervakningssamhälle. De enda de vill är att få arbeta med det de älskar mest och bli respekterade för det. De flesta skivbolag och musikförlag, både stora och små, jag antingen kommunicerat med eller samarbetat med, har drivits och drivs av människor som är passionerat entusiastiska för musik.

När alla dessa människors vardag och verksamhet rubbas är det självklart att det föder oro och därmed en del inte helt genomtänkta reaktioner. Utvecklingen har varit oerhört snabb, svår att överblicka och nästan omöjlig att förutsäga. Och det är lätt att skälla på skivindustrin när man har facit i hand. Men som Lars Nylin på Bonnier Amigo uttrycker det: ”Men vad skulle vi ha gjort istället? Applåderat att vår produkt stals?”

Men trots att jag tycker att oron är obefogad och trots att jag tycker att skivbolagens åtgärder ofta varit kontraproduktiva och illa genomtänkta, anser jag att alla förslag som inte bottnar i konstnärens, förlagens och musikbolagens rätt att tjäna pengar på sitt arbete, är dömda att misslyckas. Det är i den änden vi måste börja. För mig är det i första hand en demokratifråga! Och hur jag än vrider och vänder på denna fråga kan jag aldrig förstå hur det gick till när konstnärens rätt till lön blev ett hot mot den personliga integriteten.

Så, har jag en konstruktiv lösning? Nej, det har jag inte! Och frågan är väl om problemet är av en sådan dignitet att det kräver en radikal

lösning. Det verkar ju som om vi alla sakta men säkert anpassar oss till den nya musikbranschen, och att de flesta är överens om att fördelarna överväger nackdelarna. Några har förlorat på utvecklingen, andra har vunnit på den. De legala alternativen är etablerade, nya affärsmodeller är identifierade och under utveckling. Politikerna, som tidigare varit rädda för att stöta sig med stora väljargrupper, har nu insett att upphovsrätten är en extremt viktig fråga. Det råder heller ingen brist på förslag på lösningar, debattklimatet blir allt sundare, och i det stora hela mår musiken bättre än någonsin.

Det återstår att se hur musikbranschen ser ut om 15–20 år. För varje gång jag försökt gissa mig till hur framtiden ska se ut har jag haft fel...

PER BOYSEN: I den här boken berättar vi bland annat om hur fildelning fungerar och kan användas för marknadsföring och distribution av musik. Vi tar också upp gällande lagstiftning kring upphovsrättsskyddat material. Under arbetet med boken lade vi märke till att den debatt om fildelning som förs i media ensidigt fokuserar på brott mot upphovsrättslagen i samband med fildelning och beslöt därför att lägga till ett avsnitt där vi, som författare, redovisar vår egen inställning i frågan.

Själv engagerade jag mig redan på nittiotalet som en av de få i Sverige att bevaka det spännande nya området Internetmusik. Jag skrev, föreläste och deltog i tv- och radiodebatter. När sedan motståndare och anhängare till fildelning började gå in för att slänga skit på varandra istället för att diskutera fakta hade jag inte lust ta upp den tonen. Mitt intresse för Internetmusikområdet har alltid grundat sig i visionen och förhoppningen att den nya infrastrukturen ska leda till att mer bra musik når ut till dem som söker den. Detta är precis vad som håller på att hända nu och därför är det kul att göra detta inlägg utifrån min personliga horisont.

- Fildelning hjälper mig som musiker

För min egen musikaliska verksamhet är jag odelat positiv till fildelning. Jag släpper vissa av mina musikproduktioner under en Creative Commons-licens och låter dem spridas över BitTorrent-nätverken. Andra produktioner låter jag sälja som 256 kbps AAC via iTunes, men tillverkar vid behov fysiska skivor att sälja vid konserter och ge bort för marknadsföring. Att min musik sprids fritt hjälper mig på lång sikt genom att många då får möjlighet att höra den. Förklaringen till detta har att göra med att jag sysslar med smal musik som inte anknyter till någon specifik genre. Av det följer att de flesta som gillar min musik också vill hjälpa den som ligger bakom musiken. Så ju fler ljudfiler av min musik någon skaffar sig gratis, desto mer benägen blir personen att betala eller donera när möjlighet ges.

- Folk vill betala för musik "som är värd det"!

Jag betvivlar inte människors vilja att betala för musik, i alla fall inte musik man sökt efter och är glad över att finna. I samband med åtalet mot "den fildelande trettioettåringen" nämner nyhetsprogrammet Rapport att "olaglig nerladdning av musik, film och data tros kosta branschen i Sverige sex miljarder kronor årligen". Man nämner dock inte vem som tror detta eller hur denne någon kommit fram till just den summan. Menar verkligen Rapport att "branschen i Sverige" skulle få sex miljarder mer i intäkter om människor upphörde med fildelning? De flesta sådana här beräkningar jag sett bygger på antagandet att varje människa som laddar ner en illegalt publicerad digital fil skulle ha köpt originalprodukten ifall kostnadsfri nerladdning inte vore möjlig. Det antagandet tror jag är felaktigt och därför framstår både "branschens" argumenterande och medias rapportering som allt annat än seriöst. Det jag däremot tycker är viktigt är att respekten för immateriell egendom finns kvar. Det är där jag tycker man borde lägga in krutet på att upplysa allmänheten!

- **Varför är då debatten så snedvriden?**

Min åsikt är att många debattörer ger luft åt åsikter utan att redovisa sina bevekelsegrunder beträffande musik. Vad har personen själv för intresse i musik? De två ytterligheterna, som jag ser det, är dels att betrakta musik som i första hand ett konstnärligt uttryck och dels att betrakta musik som en ren affärsverksamhet. Och självklart bör varje person som uttalar sig om fildelning öppet redovisa var på denna skala man har sina rötter. Men det görs inte, och då blir det svårt för allmänheten att förstå argumenten. Som du ser i mitt ovan nämnda exempel med Rapport bryr sig inte ens journalister om att rapportera om fildelning på ett realistiskt och belysande sätt.

- **Den mystiska ”marknaden” som ingen vågar definiera**

En annan grundpelare som undviks i debatten är att definiera vad som avses med ”marknaden”. För egen del skulle jag inte alls vilja sälja min musik till någon som inte aktivt tagit beslutet att köpa den. Samtidigt ger jag gärna bort musik gratis till någon som tycker om musiken men inte har pengar. Den affärsmodell min inställning medför har förstås en helt annan ”marknad” än den traditionellt storskaliga affärsmodell som Ifpi och Antipiratbyrån syftar på i sin argumentering att ”branschen förlorar pengar på nerladdning”. Skillnaden ligger i att den storskaliga affärsmodellen inte bara skapar produkten utan också efterfrågan. Häri ligger också en stor del av konsten och fingertoppskänslan i traditionellt skivbolagsarbete – att kunna skapa efterfrågan åt sina produkter. ”Marknaden” för ett skivbolag är naturligtvis oändligt mycket större än min ”marknad” och betydligt mer intressant för investerare. Men därmed uppstår också risken att det blir fel när man beräknar alternativkostnader i sina jämförande kalkyler.

- **Felaktig konsumentanalys – önsketänkande?**

När Ifpi med flera sätter likhetstecken mellan ”marknaden” och alla personer som fildelar baserar man detta på det felaktiga antagandet att varje person som gillar att lyssna på musik är en potentiell skivköpare.

På senare år har många marknads- och attitydundersökningar visat att intresset för att köpa skivor stadigt minskar bland allmänheten. Men minskningen visar inget samband med tillgången till illegalt uppladdade filer på nätet eller nerladdning. I denna situation anser jag också att det gränsar till lurendrejeri att beräkna ”skivbolags förlust på grund av fildelning” utifrån uppmätt skivförsäljning föregående verksamhetsår, eftersom skivförsäljningen i dessa nedgångens tidevarv i regel alltid var högre året innan. Till detta tillkommer det tidigare nämnda faktum att personer som laddar ner inte alls säkert skulle ha köpt samma musik på skiva om den varit tillgänglig.

Som en intressant parentes i sammanhanget kan vi nämna att det också finns bevis för att en högre grad av fildelning leder till att individen köper fler skivor. Men detta handlar inte om tillräckligt många individer för att den allmänna nedgången i skivköpande hos majoriteten ska kunna vändas med ökad fildelning.

- **Vår lagstiftning gäller även på nätet!**

Jag förvånas också över hur lättvindigt lagen behandlas i nerladdningsdebatten. Stöld är alltid olagligt, även då den utförs via Internet. Stöld av immateriell egendom är inte mindre olaglig än stöld av exempelvis en bil eller ett kilo äpplen. Ändå uttalar sig betrodda människor offentligt och försvarar fildelning med uttalanden som att ”det är skivbolagens fel att människor laddar ner musik digitalt istället för att köpa skivor”. Exponeringen är ingen förmildrande omständighet! När jag var i Tokyo såg jag människor parkera sina motorcyklar utanför varuhus, lämna hjälmen på sadeln och kila in i folkvimlet för att handla. Det var aldrig någon som stal en motorcykel bara för att den var oläst. Man måste inte ladda ner mängder av musikfiler bara för att någon brutit mot lagen genom att göra dem tillgängliga.

- **Låt upphovsmannen bestämma över sitt verk!**

Nej, min åsikt är att lagen gäller och att det är ägaren som avgör vad andra får och inte får göra med hans/hennes musik. Eftersom jag är

för fildelning hamnar jag här i konflikt med mitt anslutningsavtal med Stim. Det avtalet syftar till att ge Stim licens att representera mina lagstadgade rättigheter som upphovsman till min musik. Det tycker jag är bra, men vad jag inte gillar med Stims nuvarande policy är att det nödvändigtvis måste vara en exklusiv licens. Jag skulle gärna vilja ha möjlighet att ge olika slags generella licenser till olika användare av min musik och gällande olika verk, men det tillåter inte Stim. Exempelvis skulle jag vilja ha frihet att ge en gratislicens åt en filmskola under förutsättning att ingen filmproduktion som innefattar min musik nyttjas i kommersiellt syfte. Det skulle vara bra för mig och förhoppningsvis också för filmstudenterna. Men mitt Stim-avtal gör tyvärr detta omöjligt.

- **Differentierad licensiering på väg?**

Det ryktas om att Stim utreder frågan om differentierad musiklicensiering och jag hoppas detta i framtiden ska göra det möjligt för mig och andra Stim-anslutna att i vissa lägen närma oss Creative Commons. Min respekt för upphovsrätten har redan föranlett mig att tacka nej till minst ett förslaget samarbete med ett bra skivbolag som jag i hög grad respekterar, och detta på grund av Stims policy. Så borde det inte vara.

- **Makten över musiken**

Som avslutning vill jag säga att mina erfarenheter av utvecklingen på Internet får mig att se positivt på framtiden! Det tycks som att upphovsmännen är på väg att få mer makt över musiken, och med ”makt” menar jag då inte högre ekonomisk avkastning utan en reell chans att knyta kontakter för att framföra musiken där den hör hemma; hos dem som vill höra den. Såväl musikkulturen, konsumentkulturen och de kommersiella strukturerna är nu på väg från optimerad stordriftsmodell till differentierad småskalighet och detta är en utveckling mot demokrati och ett mer spännande musikliv som jag applåderar. För kommersiellt användande av vår musik behöver vi musikkreatörer hjälp från parter som Stim och musikförlag så jag applåderar dem också. Och jag hoppas de skyndar sig att se över sina avtalsmodeller.